

Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στον Τουρισμό: Προκλήσεις, Προσαρμογές και Στρατηγικές Ανθεκτικότητας

Σύντομη επισκόπηση

*Με τη συμβολή του Κέντρου Κλιματικής Αλλαγής και Βιωσιμότητας της Τράπεζας της Ελλάδος
και της Accenture*

Δομή παρουσίασης

Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα

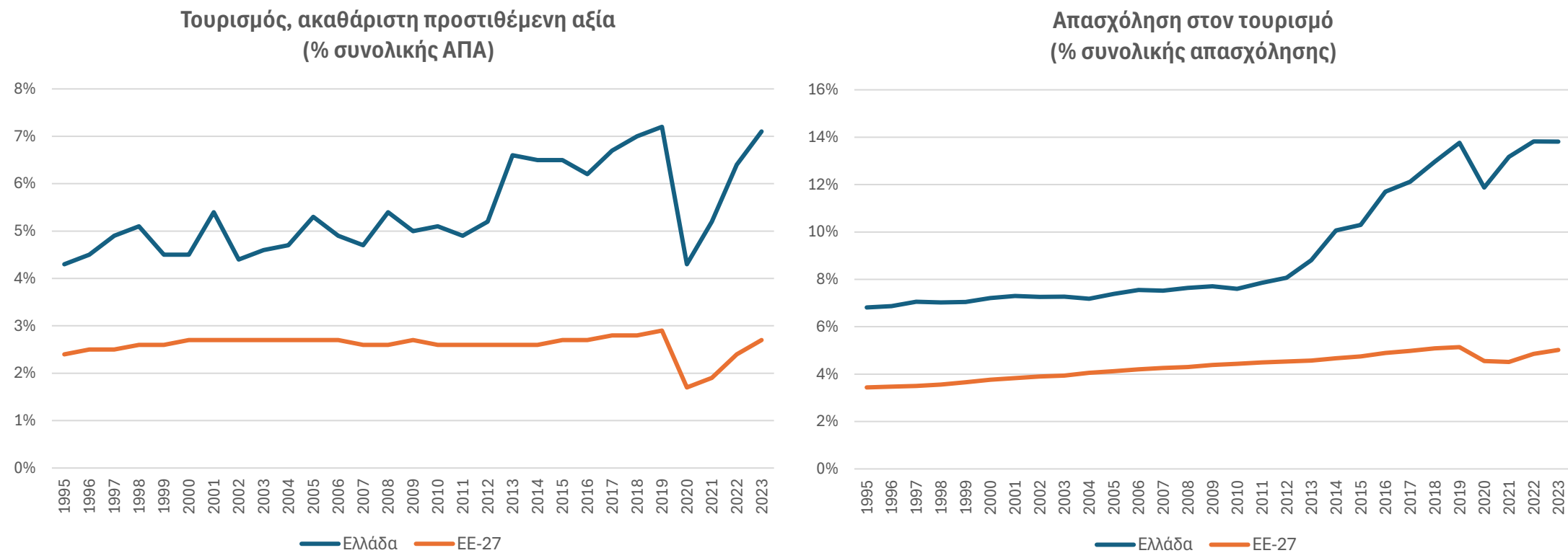
Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό

Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές

Προτάσεις πολιτικής

Σταθερά υψηλότερη του μέσου όρου της ΕΕ-27 και αυξανόμενη η συνεισφορά του τουρισμού στην ΑΠΑ, αλλά και στην απασχόληση

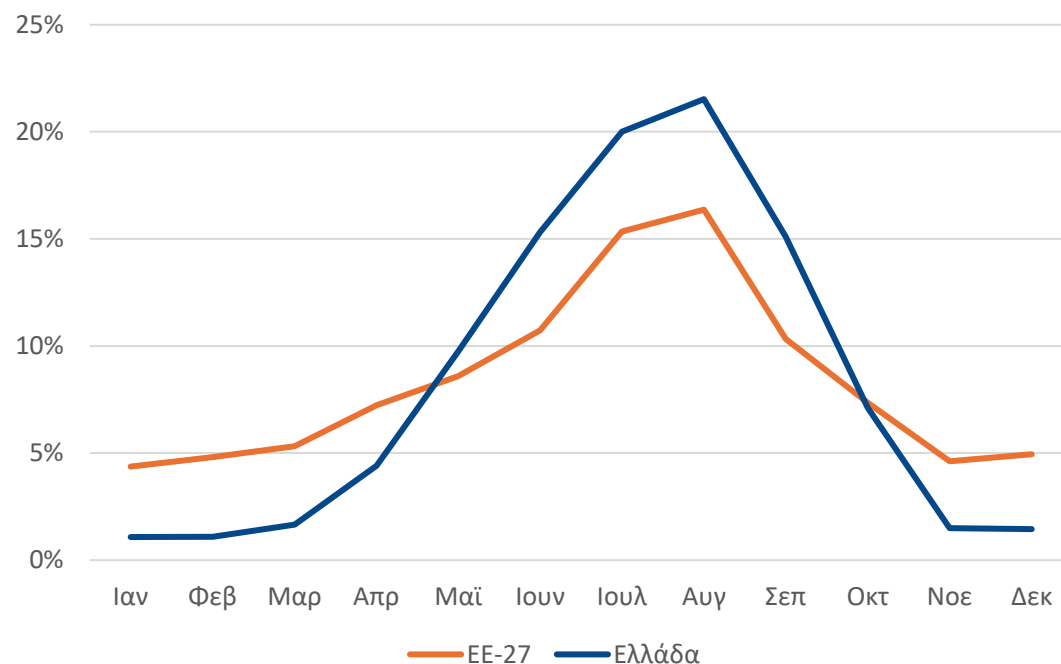

Πηγή: Eurostat

Το 2023, ο τουρισμός προσέθεσε €11,9 δισ. στην ΑΠΑ και 695 χιλ. θέσεις πλήρους εργασίας. Η συμβολή του στην ελληνική οικονομία ενισχύεται αν ληφθεί υπόψη και η επίδρασή του σε διασυνδεδεμένους κλάδους.

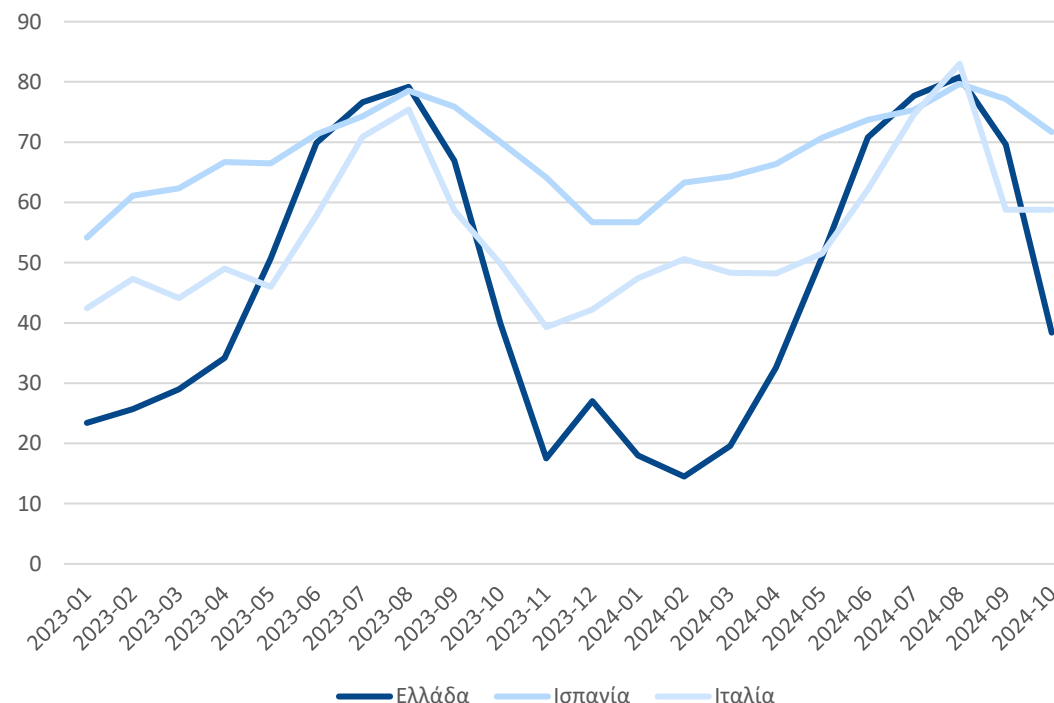
Ο ελληνικός τουρισμός παρουσιάζει εντονότερη εποχικότητα σε σχέση με την ΕΕ-27 και με επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες

Κατανομή νυκτών σε τουριστικά καταλύματα, 2023 - % επί του συνόλου

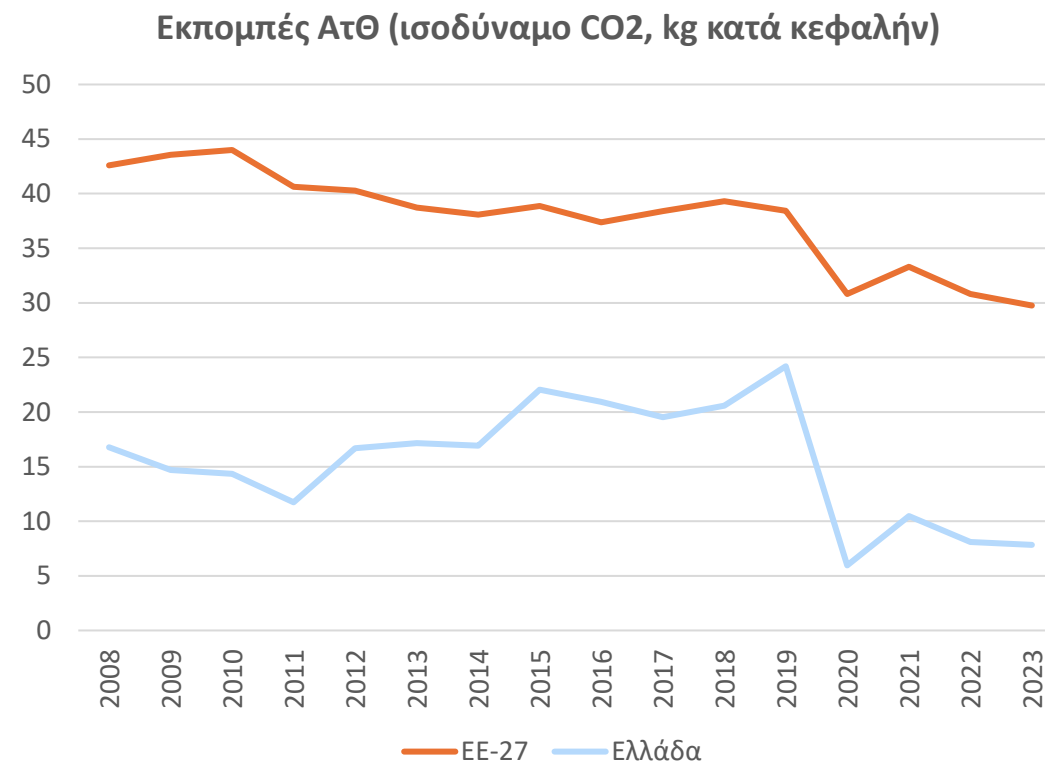
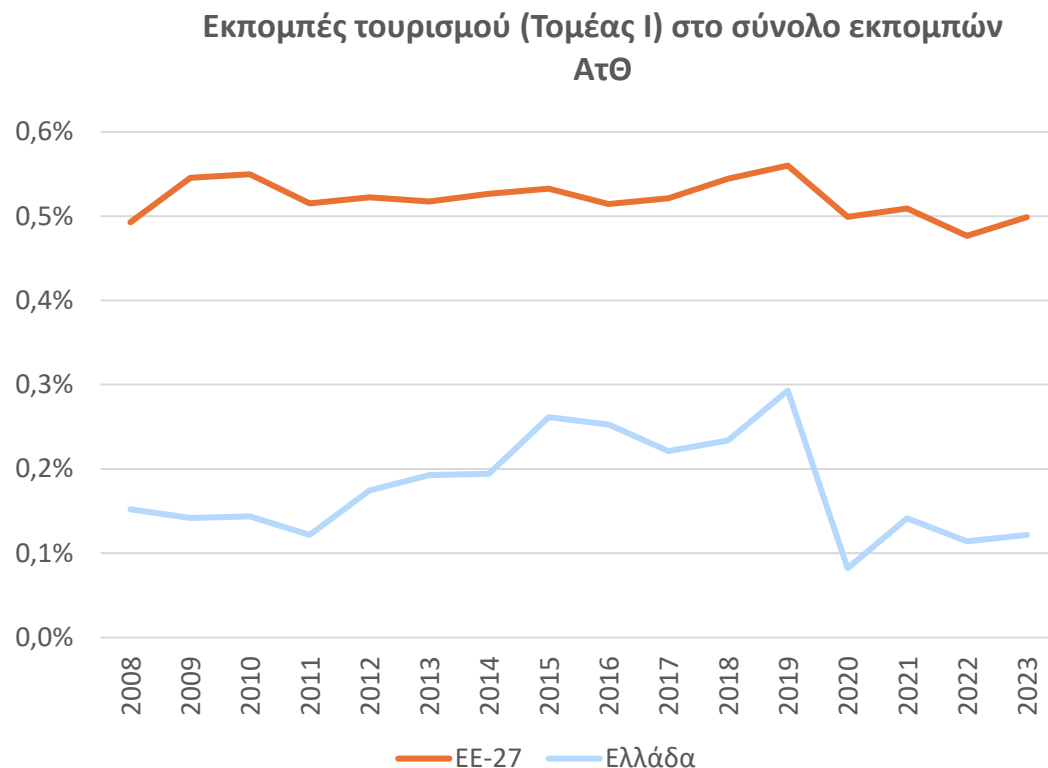
Πηγή: Eurostat

Ποσοστό πληρότητας καταλυμάτων, 2023-24

Η έντονη εποχικότητα δημιουργεί προκλήσεις όπως η υπερφόρτωση υποδομών και φυσικών οικοσυστημάτων το καλοκαίρι αλλά και ανεκμετάλλευτες υποδομές και δημιουργία ανεργίας (ή περιστασιακής εργασίας) το χειμώνα

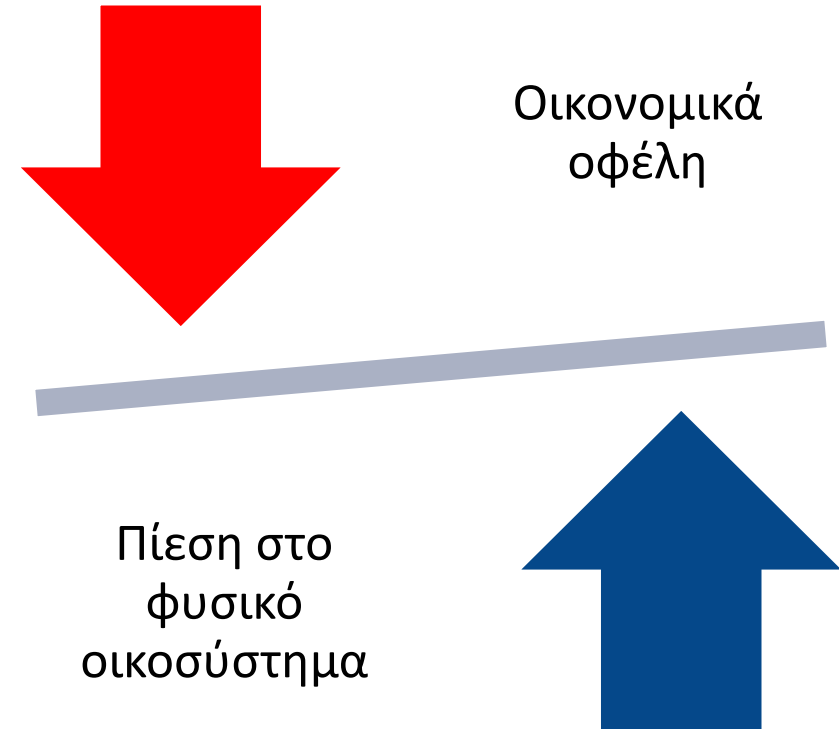
Οι κατά κεφαλήν εκπομπές ΑτΘ μειώνονται μετά την πανδημία παραμένοντας χαμηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο

Αντίστοιχα χαμηλότεροι και οι δείκτες έντασης άνθρακα και ενέργειας. Εποχικότητα, δομή του τουριστικού προϊόντος, είναι κάποιες από τις αιτίες των χαμηλότερων εκπομπών

Η κλιματική αλλαγή και η γενικότερη περιβαλλοντική υποβάθμιση των φυσικών οικοσυστημάτων αποτελούν κρίσιμους κινδύνους για τον τουρισμό

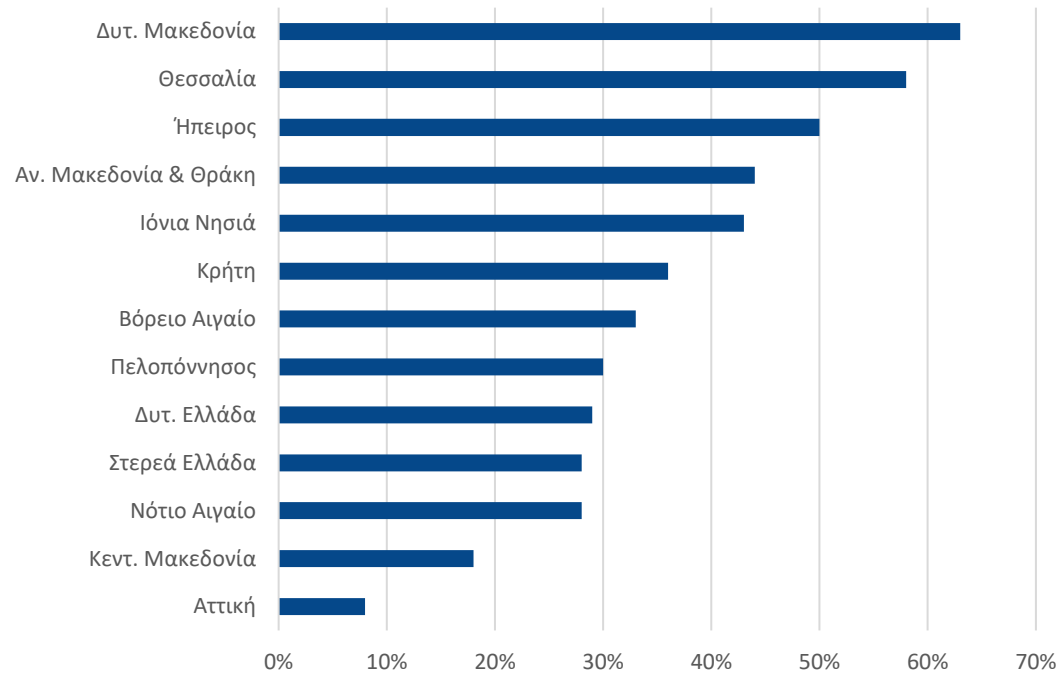
Σύνοψη κινδύνων για τον τομέα του τουρισμού

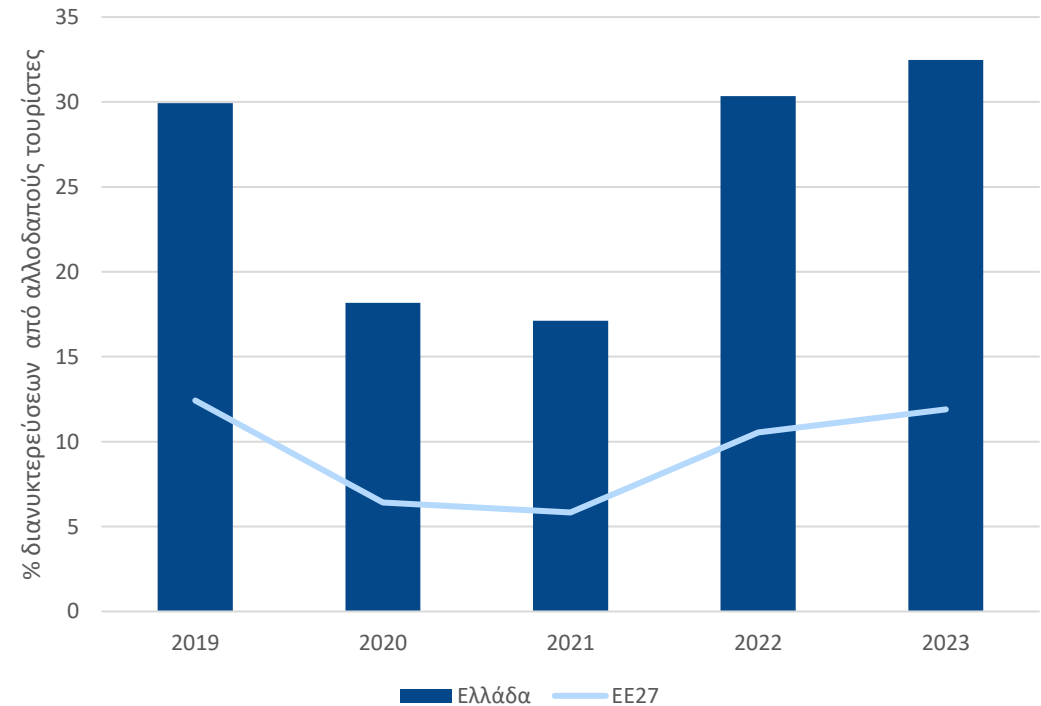
Η ανθεκτικότητα του τουρισμού εξαρτάται από την ικανότητα διαχείρισης περιβαλλοντικών, κλιματικών και κοινωνικοοικονομικών κινδύνων

Περιβαλλοντικό αποτύπωμα: προκλήσεις υπερτουρισμού και ποιότητας τουριστικού προϊόντος στην Ελλάδα

% καταλυμάτων κοντά (<200m) σε περιοχές υψηλής αξίας φυσικού περιβάλλοντος, 2023

Εξάρτηση από απομακρυσμένες* περιοχές

Υπερδιπλάσιο το % αλλοδαπών τουριστών από απομακρυσμένες περιοχές που επισκέπτονται την Ελλάδα σε σχέση με ΕΕ-27 – μεγαλύτερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα του τομέα

*Αφίξεις από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής ηπείρου ή από χώρες που απέχουν περισσότερο από 2000 km από τη χώρα προορισμού
Πηγή: EU Tourism dashboard, Eurostat

Η εκτίμηση της τουριστικής φέρουσας ικανότητας μιας περιοχής είναι ζωτικής σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξή της

Τουριστική φέρουσα ικανότητα

- Ο μέγιστος αριθμός ανθρώπων που μπορούν να επισκεφτούν έναν τουριστικό προορισμό ταυτόχρονα, χωρίς να προκαλούνται αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό, οικονομικό και κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον*

Εκτίμηση στη βάση περιβαλλοντικών και κοινωνικο-οικονομικών παραγόντων

- Κατανομή των τουριστών στο χώρο και στο χρόνο
- Οικονομικός αντίκτυπος (π.χ. συμβολή στο ΑΕΠ, απασχόληση, εισπράξεις, μέση τουριστική δαπάνη κλπ.)
- Περιβαλλοντικό αποτύπωμα (π.χ. χρήση νερού/ενέργειας, απόβλητα κλπ.)

Ενδεικτικό εργαλείο για τη χάραξη πολιτικής μεσομακροπρόθεσμα

- Μπορεί δυναμικά να χρησιμοποιηθεί στη λήψη μέτρων πολιτικής και στην ορθολογικότερη κατανομή των τουριστικών ροών (π.χ. κλείσιμο της παραλίας Maya στα νησιά Phi Phi της Ταϊλάνδης, 2018-2022)

Χαμηλός βαθμός αντικειμενικότητας

- Δυσκολίες ποσοτικοποίησης – δεν υπάρχει δείκτης που να καλύπτει όλες τις διαστάσεις
- Υποκειμενικότητα του τελικού δείκτη – εξαρτάται από την επιλογή υποδεικτών καθώς και την επιλογή των συντελεστών βαρύτητας

Ενδεικτικές μελέτες εκτίμησης τουριστικής φέρουσας ικανότητας

Δήμος Αθήνας
(2024)

Περιφέρεια Αττικής
(αναμένεται μέσα
στο 2025)

Μύκονος (2023)

Υπόλοιπες
Κυκλάδες

Ζαχάρω (υπό
εκπόνηση)

Η φέρουσα ικανότητα αποτελεί ένα δυναμικό εργαλείο σχεδιασμού βοηθώντας στον καθορισμό ορίων που προάγουν τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη

Πηγές: *Navarro Jurado, E., Tejada Tejada, M., Almeida García, F., Cabello González, J., Cortés Macías, R., Delgado Peña, J., ... Solís Becerra, F. (2012). Carrying capacity assessment for tourist destinations. Methodology for the creation of synthetic indicators applied in a coastal area. Tourism Management, 33(6), 1337–1346.

**Coccossis, H., Mexa, A., Collovini, A., 2002. Defining, Measuring and Evaluating Carrying Capacity in European Tourism Destinations. Department of Environmental Studies, University of the Aegean, Greece.

Δομή παρουσίασης

Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα

Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό

Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές

Προτάσεις πολιτικής

Το θεσμικό πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή και τον τουρισμό σε ΕΕ και Ελλάδα

Ευρωπαϊκή Ένωση

- Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία
- Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος (Κανονισμός (ΕΕ) 2021/111)
- Νόμος Αποκατάστασης της Φύσης (Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1991)
- Στρατηγική για την πράσινη κινητικότητα (SWD/2020/331 final)
- Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα 2030
- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (COM/2020/98 final)
- Στρατηγική προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (COM/2021/82 final)
- Οδός μετάβασης για τον τουρισμό
- Χρηματοδοτικά εργαλεία (InvestEU, JTF, LIFE programme, EIB, EBRD, RRF)

Ελλάδα

- Ετήσια σχέδια δράσης Υπουργείου Τουρισμού
- Εθνικό Σχέδιο Προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή (υπό διαμόρφωση)
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
- Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ)
- Ν. 4875/2021, για τη διακυβέρνηση του τουρισμού
- Ν. 4964/2022, για τη φέρουσα ικανότητα χωρικών συστημάτων
- Ν. 5061/2023, διατάξεις για την ενίσχυση του βιώσιμου τουρισμού

Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα

```
graph TD; A[Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα] --> B[Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο]; B --> C[Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό]; C --> D[Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές]; D --> E[Προτάσεις πολιτικής];
```

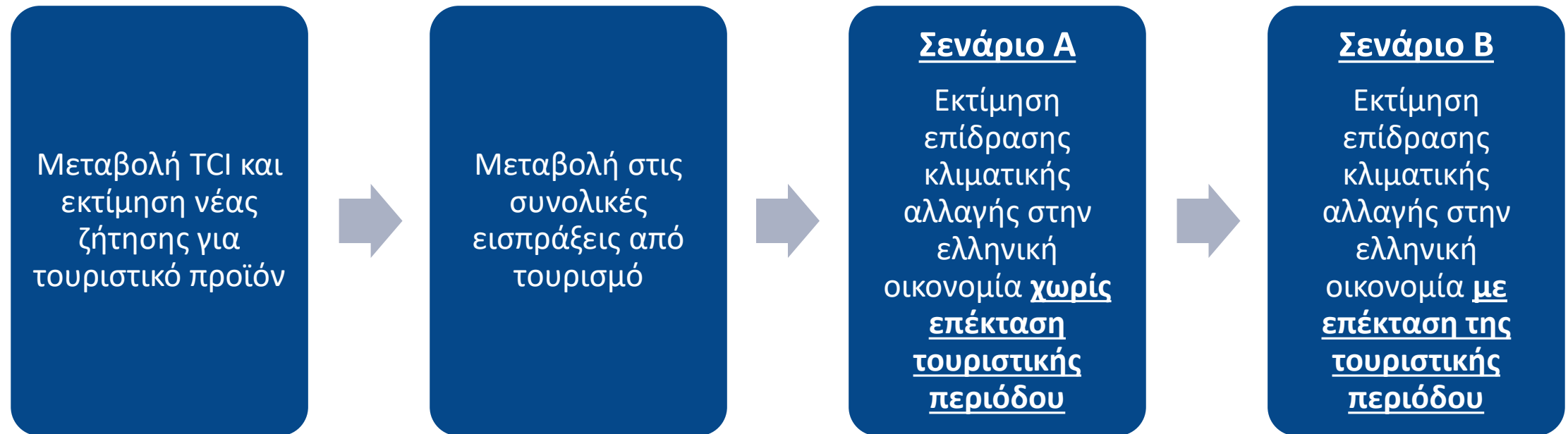
Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο

**Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον
τουρισμό**

Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές

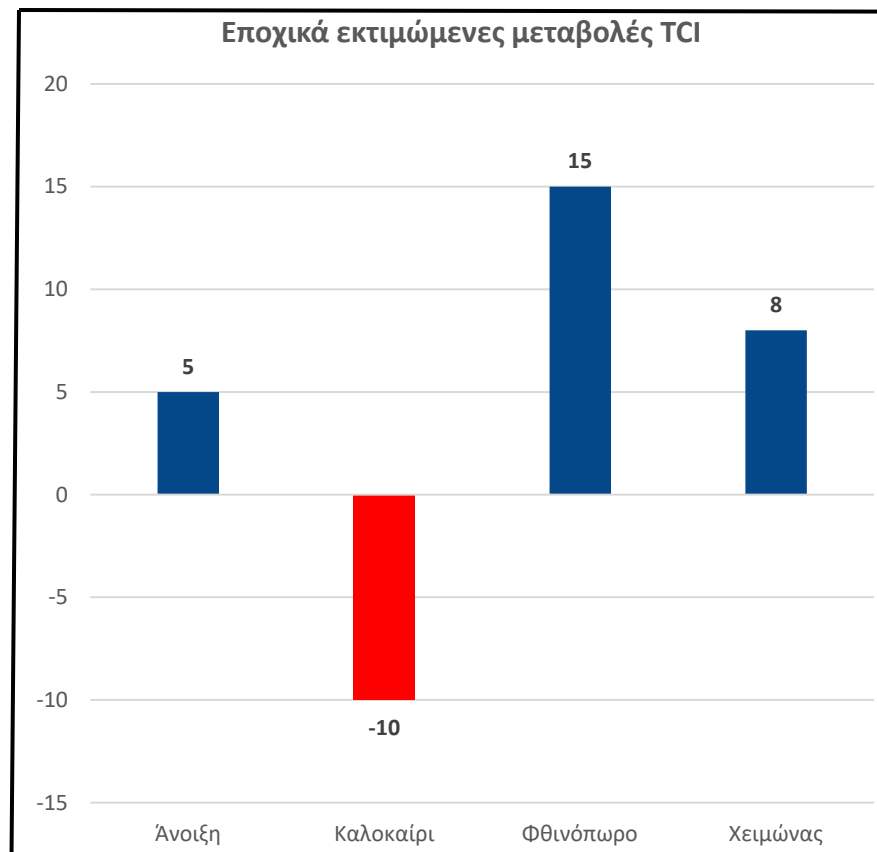
Προτάσεις πολιτικής

Εκτίμηση της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό και στην ελληνική οικονομία

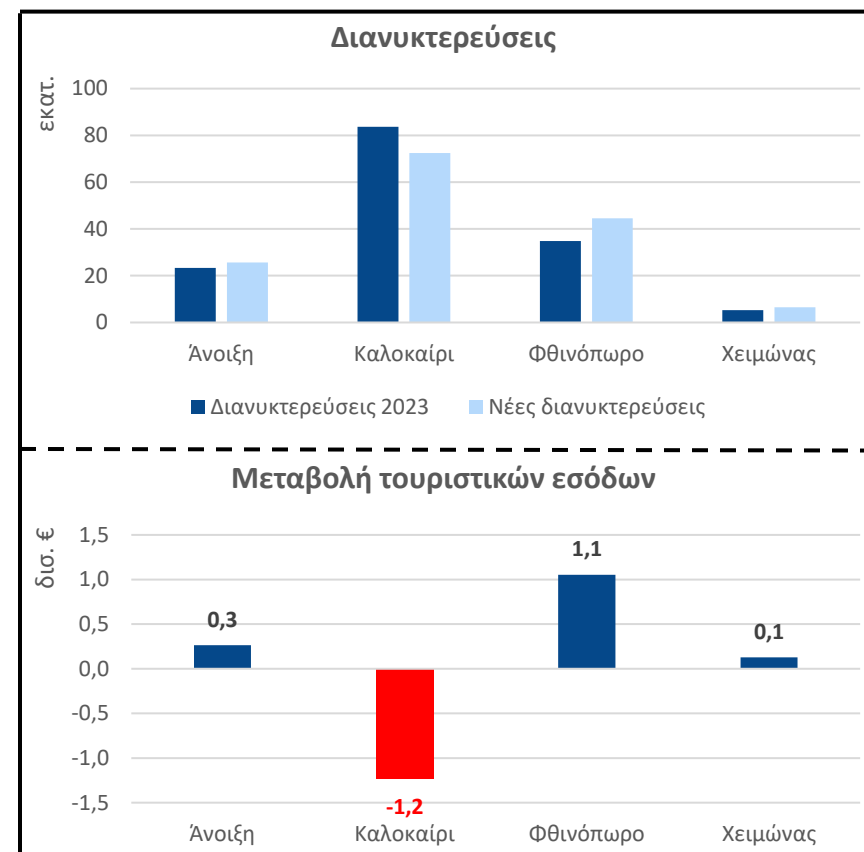

Η εκτίμηση της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό βασίζεται στη μεταβολή του TCI και στην ανάλυση σεναρίων για τη ζήτηση και τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου

Εκτίμηση μεταβολής εποχικού TCI για την Ελλάδα σε σχέση με 2021-2030 – επίπτωση σε διανυκτερεύσεις και έσοδα

Ελαστικότητα
TCI/διανυκτερεύσεων
1,2%**

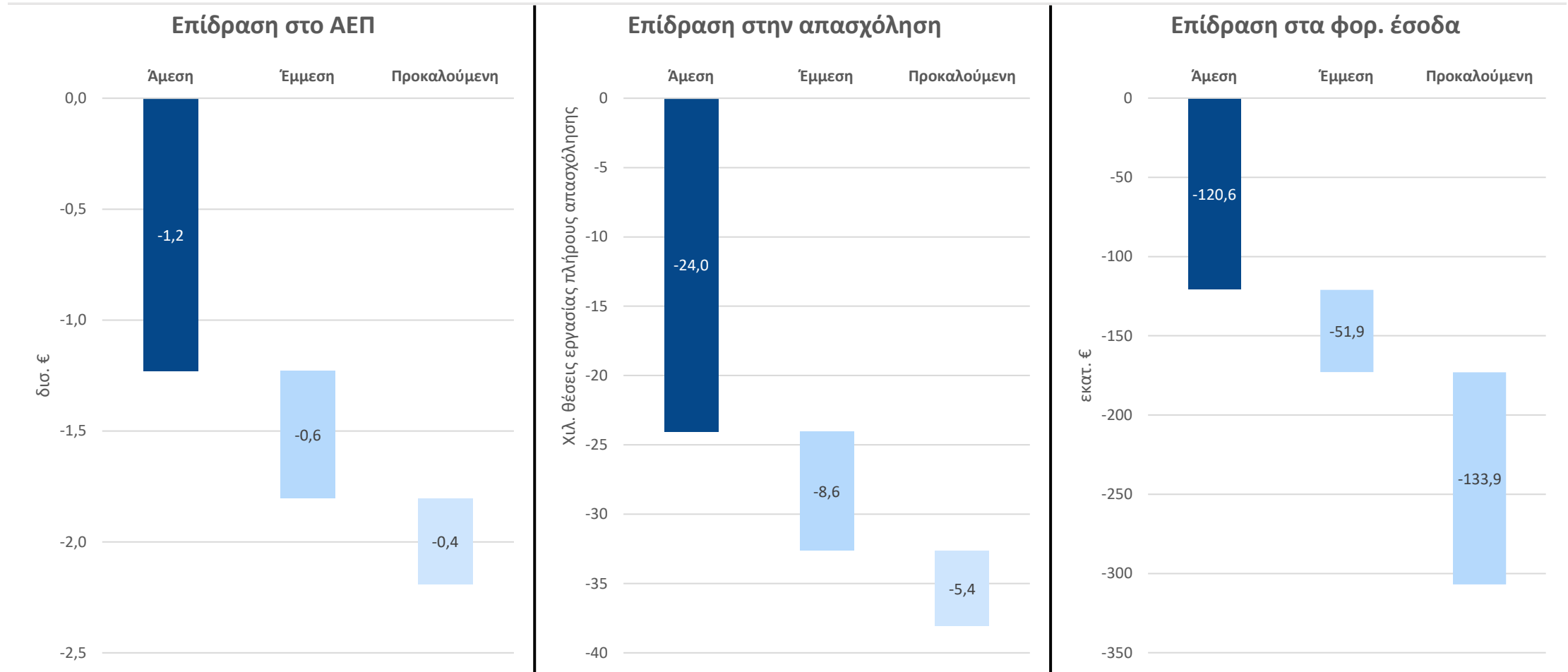

Η μέση ημερήσια τουριστική δαπάνη (τουρισμός αναψυχής και επαγγελματικός τουρισμός) τίθεται ίση με €109 ανά ημέρα, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat (2023)

*Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής (2011). *Οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Ελλάδα*. Τράπεζα της Ελλάδος: Αθήνα.

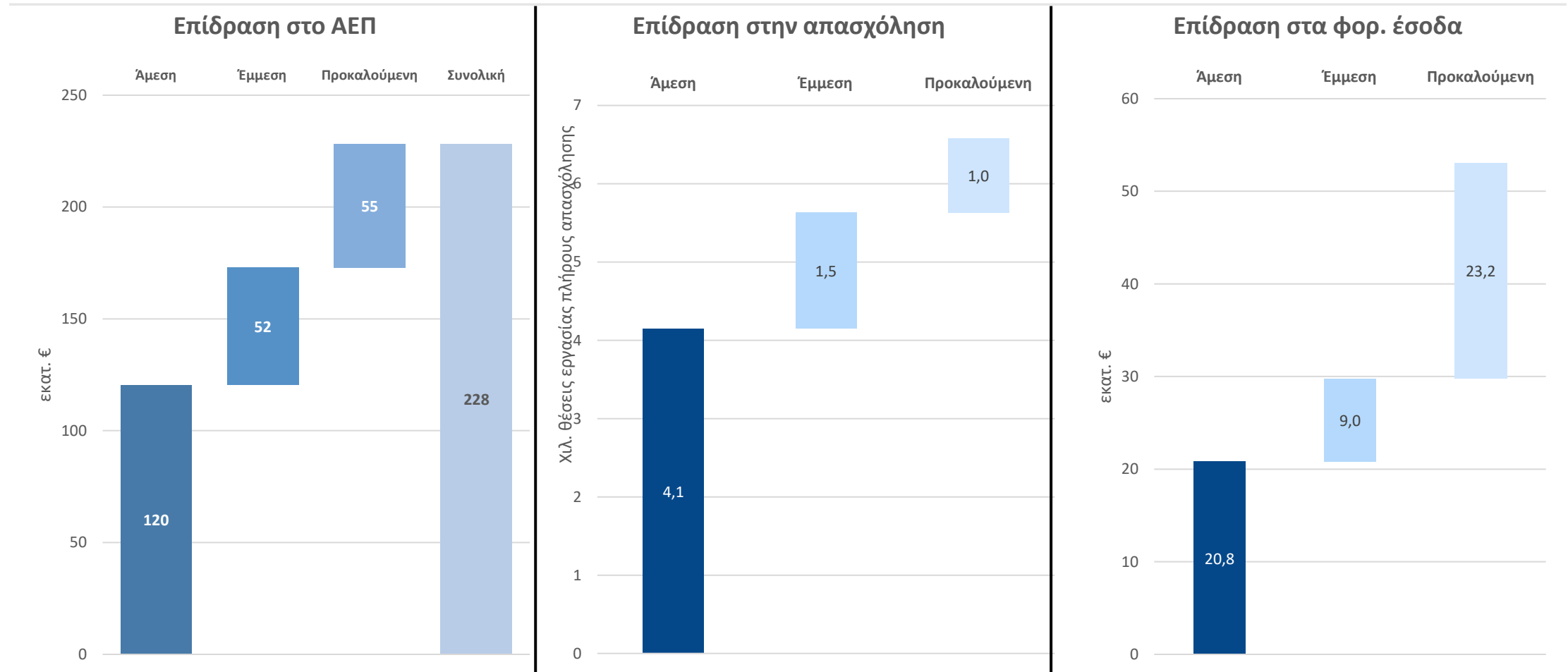
**Matei, N. A., García-León, D., Dosio, A., e Silva, F. B., Barranco, R. R., & Ciscar, J. C. (2023). *Regional impact of climate change on European tourism demand*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

Στα €2,2 δισεκ. η επίδραση της μεταβολής του TCI κατά τους θερινούς μήνες στην ελληνική οικονομία (Σενάριο Α).

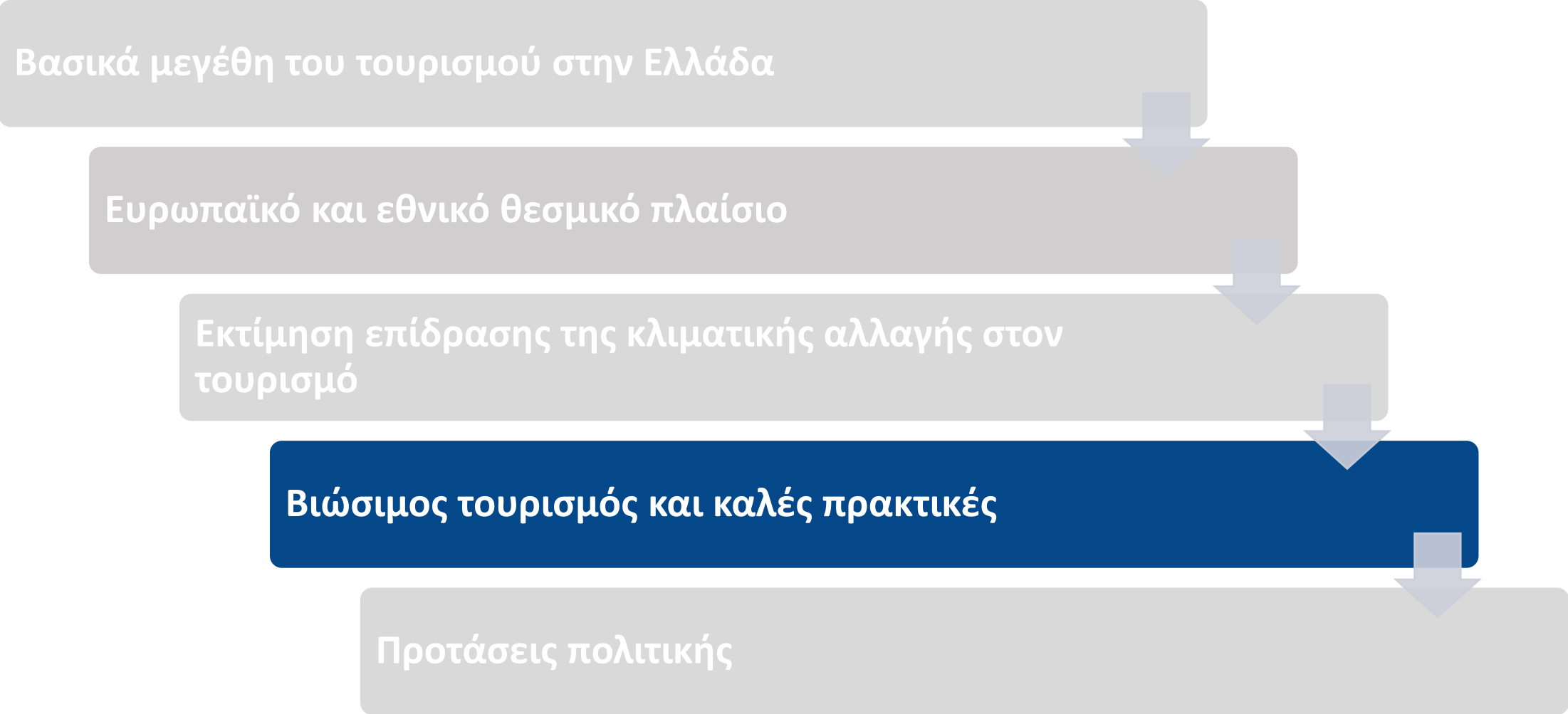
Μείωση στη ζήτηση για απασχόληση που ξεπερνά τις 38,1 χιλ. θέσεις εργασίας (μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων) και συρρίκνωση φορολογικών εσόδων κατά €306,7 εκατ.

Η επέκταση της τουριστικής περιόδου οδηγεί σε καθαρά θετικό αποτέλεσμα για την ελληνική οικονομία (Σενάριο Β)

Πέρα από τα οικονομικά οφέλη, η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου αποτελεί βιώσιμη στρατηγική για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής στη ζήτηση για τουρισμό, με παράλληλη μείωση της πίεσης στα τουριστικά οικοσυστήματα

Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα


```
graph TD; A[Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα] --> B[Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο]; B --> C[Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό]; C --> D[Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές]; D --> E[Προτάσεις πολιτικής];
```

Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό

Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές

Προτάσεις πολιτικής

Η Ελλάδα έχει ισχυρές βάσεις για να αναπτύξει πέντε μορφές εναλλακτικού τουρισμού

Πολιτιστικός
τουρισμός

Οικοτουρισμός

Αθλητικός
τουρισμός

City break

Επαγγελματικός
και συνεδριακός
τουρισμός
(MICE)

Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι απαραίτητη για την επέκταση της τουριστικής περιόδου.

Πλούσια διεθνής εμπειρία σε καλές πρακτικές – επέκταση της τουριστικής περιόδου, μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος, κλιματική ανθεκτικότητα

Πολιτική και διακυβέρνηση

- **Μάλτα:** Ίδρυση παρατηρητηρίου τουρισμού – ενίσχυση αειφορίας μέσω συλλογής δεδομένων και υλοποίηση στρατηγικών σχεδίων
- **Ελλάδα:** Σύσταση οργανισμών διαχείρισης και προώθησης προορισμού (DMMO) (ν. 4875/2021) και σχεδιασμός Εθνικού Παρατηρητηρίου Τουρισμού μέχρι τον Δεκέμβριο 2025

Πράσινη μετάβαση

- **Αυστρία:** Συνεργασία του Αυστριακού σιδηροδρόμου (ÖBB) με τουριστικούς προορισμούς για βελτίωση της μετακίνησης των επισκεπτών
- **Ηνωμένο Βασίλειο:** Εναέρια τελεφερίκ ως βιώσιμη τουριστική κινητικότητα χαμηλών εκπομπών άνθρακα στο Λονδίνο
- **Τσεχία:** Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος ξενοδοχείων με εγκατάσταση συστημάτων δοσομέτρησης και την ψηφιακή παρακολούθηση μέσα από πλατφόρμες για τη διαδικασία πλυντηρίου
- **Κροατία – Ελλάδα:** Μείωση των αποβλήτων τροφίμων στα ξενοδοχεία (Reduce waste, cook for your guest – Food4Feed)

Ψηφιακή μετάβαση

- **Αυστρία:** Παρακολούθηση επιδόσεων τουριστικού τομέα στην Αυστρία μέσω του Περιφερειακού Συστήματος Πληροφόρησης και Παρακολούθησης (RESY)
- **Φινλανδία:** Αναλυτικά στοιχεία για τον τουρισμό στη Φινλανδία μέσω της διαδραστικής πλατφόρμας Visit Finland

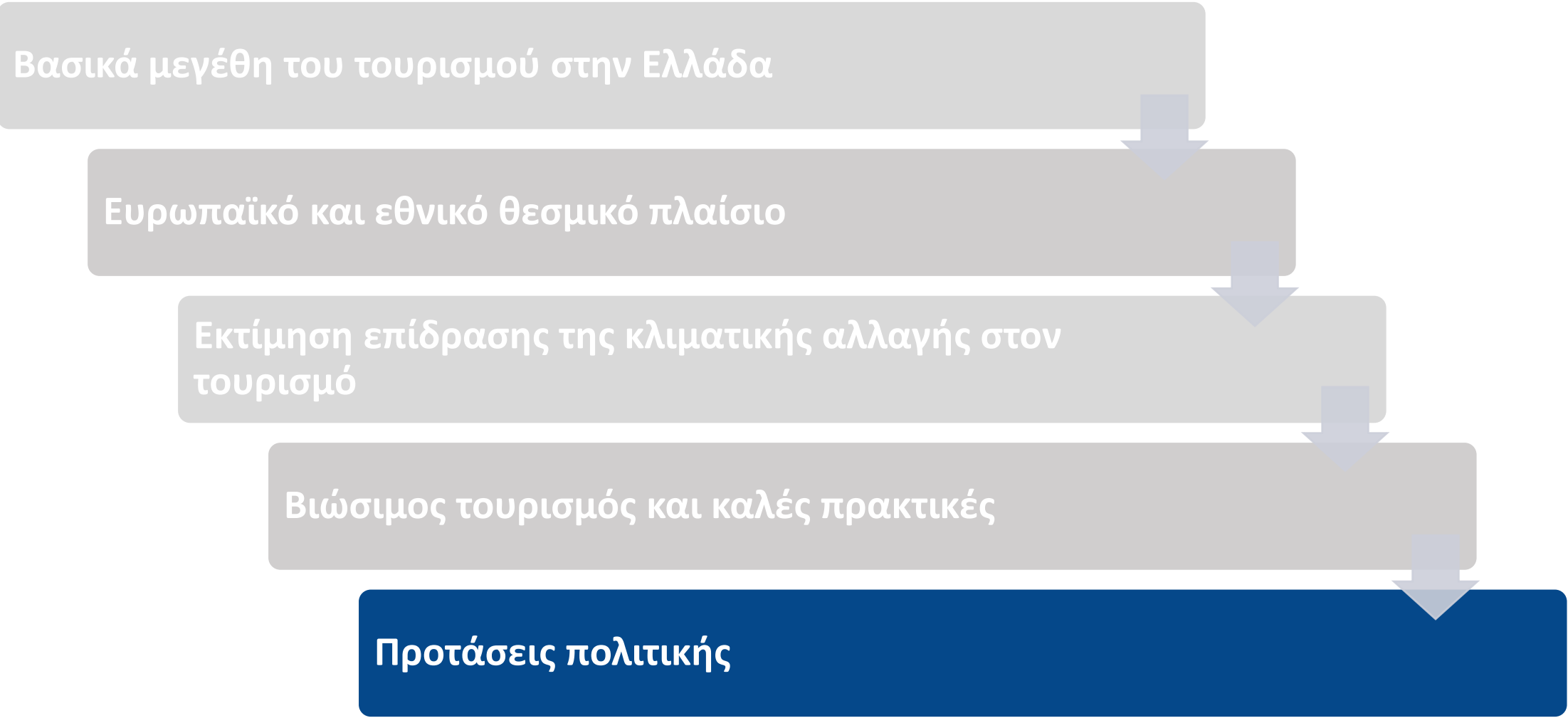
Ανθεκτικότητα

- **Κύπρος – Ελλάδα:** Ανάπτυξη θεματικού τουρισμού και επέκταση τουριστικής περιόδου ως καλή πρακτική για τη βιωσιμότητα του κλάδου (τουρισμός υγείας και ευεξίας – αγροτουρισμός)
- **Μάλτα:** Εξοικονόμηση νερού σε ξενώνες με το πρόγραμμα GUEST

Δεξιότητες και υποστήριξη για τη μετάβαση

- **Γερμανία:** Κέντρα πληροφόρησης με σκοπό τον πράσινο μετασχηματισμό του τουρισμού (Green Transformation of Tourism Competence Centre – δεξιότητες, Förderwegweiser Tourismus – χρηματοδότηση)
- **Πορτογαλία:** Προώθηση του βιώσιμου τουρισμού από την Turismo de Portugal και εκπαίδευση από την ίδια αρχή για το βιώσιμο τουρισμό
- **Ελλάδα:** Υλοποίηση (Υπ. Τουρισμού) της δράσης 16921 (Επανεπίδειξη και αναβάθμιση δεξιοτήτων στον τομέα του τουρισμού)

Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα


```
graph TD; A[Βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα] --> B[Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο]; B --> C[Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό]; C --> D[Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές]; D --> E[Προτάσεις πολιτικής];
```

Ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Εκτίμηση επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στον
τουρισμό

Βιώσιμος τουρισμός και καλές πρακτικές

Προτάσεις πολιτικής

Η επέκταση της τουριστικής περιόδου με ταυτόχρονη ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή αλλά και προστασίας του περιβάλλοντος αποτελεί βασική στρατηγική με οικονομικά οφέλη

**Θεσμοθέτηση υποχρεωτικής
εκτίμησης φέρουσας
ικανότητας**

-Ανάπτυξη εθνικού πλαισίου τεχνικών
προδιαγραφών σχετικών μελετών

**Εμπλουτισμός ΠεΣΠΚΑ με
ανάλυση τουριστικής
εξάρτησης & δεικτών**

**Επέκταση τουριστικής περιόδου και
διαφοροποίηση τουριστικού
προϊόντος**

- Χαρτογράφηση περιοχών της χώρας που θα απορροφήσουν τη ζήτηση
- Σχεδιασμός μετάβασης από εποχικούς εργαζόμενους σε πλήρους απασχόλησης

**Βιώσιμες υποδομές:
ενίσχυση ανθεκτικότητας
και πράσινη κινητικότητα**

**Μηχανισμοί γνώσης (π.χ.
πλατφόρμα καταγραφής
τουριστικών-περιβαλλοντικών
KPIs) χρηματοδότησης και
αναβάθμισης δεξιοτήτων**